

Saksdokumenter - sak PS 0008/21

Bærekraftssenteret i Trondheim kommune

TRONDHEIM KOMMUNE

Saksprotokoll

Utvalg: Miljø- og næringskomiteen

Møtedato: 14.04.2021

Sak: 8/21

Tittel: Saksprotokoll - Bærekraftssenteret i Trondheim kommune

Resultat:

Arkivsak: 21/1687

Vedtak:

Miljø og næringskomiteen henstiller ordføreren om å sende saken tilbake til kommunedirektøren.

Saken svarer ikke ut det som er bestilt. Komiteen savner en konkretisering på hvilke områder bærekraftssenteret jobber opp mot kommunens virksomhet og hvordan dette skal forankres på tjenesteområdene. Bystyret har bedt om en sak som viser hvordan budsjettet planlegges brukt, og hvordan senteret fremmer ansattes medvirkning, gir nytte for innbyggerne, og er politisk styrt.

Denne saken skal også svarer på en tidligere bestilling om ansattes medvirkning, vedtatt av formannskapet i forbindelse med behandlingen av formannskapssak 20/36450 om «Den bærekraftige kommunen». Her ber formannskapet om en ny sak som “viser hvordan FN-senteret forankres hos kommunens ansatte og hvordan de ansatte involveres i arbeidet med både å operasjonalisere bærekraftsmålene og arbeidet med å nå målene slik at alle ansatte kan opptre som gode ambassadører for kommunens arbeid gjennom FN-senteret”

Komiteen henstiller om en ny sak med en plan, konkrete mål og tiltak, og hvordan budsjettet disponeres. Ny sak skal også inneholde informasjonsarbeid overfor byens næringsliv.

Behandling:

Jørn Arve Flått (Ap) fremmet følgende forslag pva Ap, H, SV:

Miljø og næringskomiteen henstiller ordføreren om å sende saken tilbake til kommunedirektøren. Saken svarer ikke ut det som er bestilt. Komiteen savner en konkretisering på hvilke områder bærekraftssenteret jobber opp mot kommunens virksomhet og hvordan dette skal forankres på tjenesteområdene. Bystyret har bedt om en sak som viser hvordan budsjettet planlegges brukt, og hvordan senteret fremmer ansattes medvirkning, gir nytte for innbyggerne, og er politisk styrt. Denne saken skal også svarer på en tidligere bestilling om ansattes medvirkning, vedtatt av formannskapet i forbindelse med behandlingen av formannskapssak 20/36450 om «Den bærekraftige kommunen». Her ber formannskapet om en ny sak som “viser hvordan FN-senteret forankres hos kommunens ansatte og hvordan de ansatte involveres i arbeidet med både å operasjonalisere bærekraftsmålene og arbeidet med å nå målene slik at alle ansatte kan opptre som gode ambassadører for kommunens arbeid gjennom FN-senteret” Komiteen henstiller om en ny sak med en plan, konkrete mål og tiltak, og hvordan budsjettet disponeres.

Thomas Sakshaug (H) fremmet følgende forslag:

TRONDHEIM KOMMUNE

Ny sak skal også inneholde informasjonsarbeid overfor byens næringsliv.

Votering:

Ved alternativ votering mellom innstillingen og Flåtts forslag ble Flåtts forslag enstemmig vedtatt (3 Ap, 2 H, SV, MDG, Frp, R)

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

TRONDHEIM KOMMUNE

Saksframlegg

Bærekraftssenteret i Trondheim kommune

Arkivsak 21/1687

Kommunedirektørens forslag til innstilling:

1. Bystyret tar kommunedirektørens plan for Bærekraftssenteret til etterretning.
2. Bærekraftssenteret skal bidra til helhet og sammenheng i innsats for å nå bærekraftsmålene gjennom:
 - a. Rådgivning og praktisk støtte til strategisk ledelse i spørsmål om bærekraftig styring og ledelse.
 - b. Opplysnings- og opplæringsarbeid rettet både mot byens innbyggere og ansatte i kommunen, for eksempel innen området "sirkulærøkonomi".
 - c. Nettverkssamarbeid med andre offentlige og private aktører som kan bidra til en bærekraftig utvikling av Trondheim og Trøndelag gjennom i kraft av sin kompetanse, løsninger og ressurser.
3. Ansattes medvirkning i bærekraftig utvikling er avgjørende for et godt resultat, der rammen for medvirkning er partssamarbeidet, og kommunens plan- og styringssystem og årshjulet. Bærekraftssenteret skal styrke ansattes forutsetninger for å medvirke gjennom tilbud om opplæring til ansatte og deres tillitsvalgte, samt gjennom lederstøtte og ledelsesutvikling.
4. Bærekraftig utvikling berører hele kommunen og fordrer en helhetlig og integrert tilnærming. For å sikre god politisk styring med arbeidet vil formannskapet to ganger per år tre sammen som kommunens bærekraftsråd og gjøre en helhetlig vurdering av fremdrift og retning i arbeidet med bærekraftsmålene. Rapporteringen må samordnes med øvrig rapportering.
5. Trondheim har mye å vise til innen bærekraft og det er ønskelig at gode eksempler løftes frem og synliggjøres. Bystyret ønsker at Bærekraftssenteret bruker statusen som FN-senter til å synliggjøring byens kompetansemiljøer også utenfor Trondheim, for eksempel gjennom FNs system for frivillig rapportering på bærekraftsmålene.

Saksutredning:

Saken gjelder

Saken omhandler Bærekraftssenteret i Trondheim, som har fått et eget budsjett for 2021. Bystyret ber om en sak som viser hvordan budsjettet planlegges brukt, og hvordan senteret fremmer ansattes medvirkning, gir nytte for innbyggerne, og er politisk styrt. Denne saken svarer også på en tidligere bestilling om ansattes medvirkning, vedtatt av formannskapet i forbindelse med behandlingen av formannskapssak [20/36450](#) om «Den bærekraftige kommunen». Her ber formannskapet om en ny sak som "viser hvordan FN-senteret forankres hos kommunens ansatte og hvordan de ansatte involveres i arbeidet med både å

operasjonalisere bærekraftsmålene og arbeidet med å nå målene slik at alle ansatte kan opptre som gode ambassadører for kommunens arbeid gjennom FN-senteret”.

Bakgrunn

I en verbal føring til budsjettet for Trondheim kommune 2021 fremgår det at “De rødgrønne partiene er opptatte av bærekraftsarbeidet og bærekraftsmålene, og at dette skal være en integrert del av arbeidet kommunen gjør på alle nivåer. Formannskapet sluttet seg i desember 2019 til kommunedirektørens forslag om å etablere et bærekraftssenter. De rødgrønne partiene er opptatte av at dette arbeidet, som får et eget budsjett for 2021, er godt forankret i organisasjonen, gir konkrete resultater for byens innbyggere og er politisk styrt. Kommunedirektøren bes derfor om å legge fram en sak før midlene avsatt i budsjettet fordeles til ulike formål.”

Fakta

Hensikten med Bærekraftssenteret er å bidra til en helhetlig og integrert implementeringen av FNs 17 bærekraftsmål i Trondheim og Trøndelag, i samarbeid med blant andre Trøndelag fylkeskommune, NTNU, SINTEF og Næringsforeningen/næringslivet, og til beste for innbyggerne. I tillegg til å samarbeide med andre regionale aktører har formannskapet bedt om at byens status som FN-senter og universitetskommune skal brukes aktivt til å synliggjøre kunnskapsmiljøer og løsninger fra Trondheimsregionen, både nasjonalt og internasjonalt (FS 20/36450), og at arbeidet samordnes med kommunens deltakelse i andre relevante nettverk. Ved inngangen til 2021 er det inngått en lang rekke samarbeidsavtaler, og senteret har etablert seg som et bindeledd mellom FNs program for smarte og bærekraftige byer ([U4SSC¹](#)), Trondheim kommune, og andre regionale / nasjonale partnere. Samarbeidet med FN / U4SSC gir Trondheim tilgang til relevante måle- og utviklingsverktøy, tilgang til noe av den fremste kompetansen på bærekraftig utvikling som finnes i verden, samt at senteret kan løfte frem gode lokale eksempler og løsninger for et globalt publikum.

¹ United for Smart and Sustainable Cities er et samarbeid mellom 17 FN-organisasjoner om utvikling av globale standarder for måling av bærekraften til byer og lokalsamfunn. Samarbeidet ledes av FNs økonomiske kommisjon for Europa (UNECE), FNs telekommunikasjonsunion (ITU) og FNs bosettingsprogram (UN Habitat).

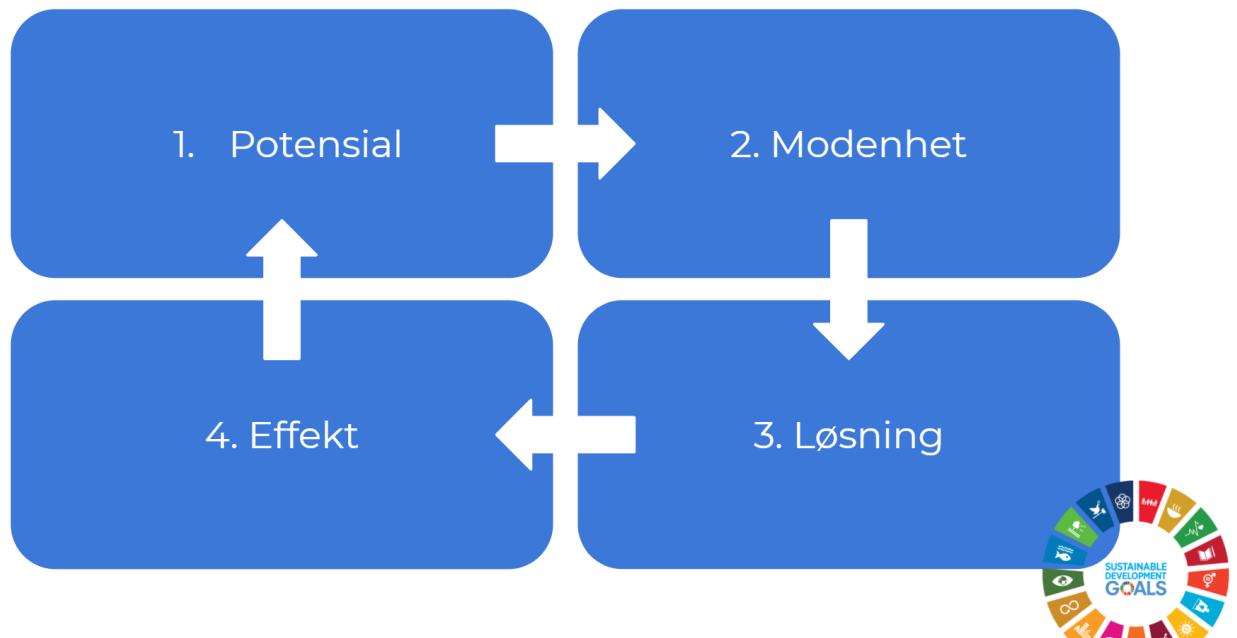
Bilde: Oversikt over Bærekraftssenterets partnere per januar 2021. En rekke nye partnere er i ferd med å signere samarbeidsavtaler med senteret våren 2021.

Etableringen av felles standarder og målemetoder er viktig for å følge opp bærekraftsmålene på lokalt nivå. Mens man tidligere rapporterte på nasjonalt nivå, har kommunene gjennom standarder som U4SSC fått tilgang til data som forteller beslutningstakere og innbyggere om potensialet for bærekraftig utvikling på lokalt (kommune/fylke) nivå. Dette er viktig fordi det gjør det mulig å løfte frem løsninger som har vist seg å fungere ett sted for å svare på samme behov andre steder i verden. For næringslivet gir målingene anledning til å identifisere behov og markedsføre løsninger til et voksende marked. Det finnes konkurrerende standarder for å måle bærekraft, og Bærekraftssenteret samarbeider derfor med FN og nasjonale myndigheter, Statistisk sentralbyrå og KS om utvikling av et nasjonalt system (taksonomi) for å kunne navigere mellom ulike standarder. Dette er viktig for å sikre at norske kommuner måler riktig ting på riktig måte. I tillegg gjøres det et større arbeid knyttet til Trondheim kommunes handlings- og økonomiplanlegging som har til hensikt å utvikle bærekraftsindikatorer, med vekt på oppnådd effekt av tiltak.

Figur: Bærekraftssenteret i Trondheim samarbeider med FN om måling og utvikling av kommunens bærekraft. Ved å koble målingene til kommunenes økonomistruktur (kostra) og data på klimagassutslipp er det mulig å foreta mer presise kost-nyttevurderinger i valget mellom ulike handlingsalternativer.

For å skape en god helhet og sammenheng i bærekraftsarbeidet jobber Bærekraftssenteret med bærekraftig utvikling som prosess (se figuren under), der utgangspunktet er 1) data som kan si noe om lokalt og regionalt potensial. I tillegg er det viktig å ha 2) gode metoder og verktøy for å undersøke hvor moden kommunens systemer er for å ta ut potensialet, 3) et godt opplegg for å koble lokale behov til relevante løsninger, kunnskap og ressurser, samt 4) opplegg for å implementere tiltak for å oppnå ønsket effekt.

Figur: Bærekraftig samfunns- og arealutvikling forutsetter helhet og sammenheng i arbeidet. I tillegg til målinger av potensial jobber kommunene med å utvikle egen modenhet og koble behov til løsninger for å oppnå effekter gjennom et strategisk utvalg av prosjekter.

Gode målinger er viktige, men altså ikke tilstrekkelig for å få bærekraftig utvikling. All den tid FNs 17 bærekraftsmål dekker det meste av det en kommune jobber med er det behov for å ivareta helhet og sammenheng, der målinger av kommunens bærekraft blir integrert i en helhetlig planleggings- og virksomhetsstyringsprosess. Hvorvidt kommunen klarer å ta ut potensialet handler i stor grad om hvor moden kommunen er for å håndtere utvikling og samarbeid mer generelt. Summen av *potensial*, *modenhet* og *løsninger* avgjør hvilke aktiviteter, og dermed *effekter*, kommune har mulighet til å oppnå.

Bystyret har understreket at Bærekraftssenteret, og bærekraftsarbeidet mer generelt, skal være godt forankret i organisasjonen, samt gi konkrete resultater for byens innbyggere. Med utgangspunkt i figuren over bidrar Bærekraftssenteret til helhet, sammenheng og forankring i arbeidet gjennom:

- Rådgivning og praktisk støtte til kommunedirektøren og kommunedirektørens ledergruppe for å ivareta en helhetlig og integrert tilnærming til samfunnsfloker og sammensatte mål. Herunder jevnlig rapportering på aktiviteter og resultater til politisk ledelse.
- Informasjon og opplæring rettet både mot ansatte og innbyggere i byen. Begge grupper trenger å vite hva bærekraftsmålene betyr, hvordan man legger an lokalt, og ikke minst hvordan den enkelte kan bidra konstruktivt til bærekraftig utvikling.
- Nettverkssamarbeid med andre offentlige og private aktører om bærekraftig utvikling, med særlig vekt på regionalt samarbeid (kalt "Trøndelag i pluss"). Samarbeidet omfatter felles datagrunnlag, opplæring og verktøy for bærekraftig verdiskaping (grønn konkurransekraft), samt synliggjøring av gode eksempler på hvordan bærekraftsmålene nås.

Arbeidet til Bærekraftssenteret skjer som en del av et nasjonalt samarbeid mellom kommuner, fylker og KS, kalt [Bærekraftsnettverket](#)². Gjennom nettverket får Trondheim kommune tilgang til data, kunnskap og verktøy som gjør det mulig å dele kostnader og risiko, samt ivareta et god samspill mellom forvaltningsnivåene (kommune, fylke og stat).

Summen av bidragene fra senteret til kommunens bærekraftsarbeid er organisert med utgangspunkt i [rammeverket](#) for bærekraftig omstilling av byer og lokalsamfunn³. Dette rammeverket er inndelt (se figur under) i seks hovedprosesser, der senteret allerede yter en rekke konkrete bidrag til hver enkelt av prosessene:

1. **Standardisering** handler om nasjonale og internasjonale standarder og retningslinjer for måling og evaluering av bærekraftig utvikling.
2. **Planlegging** handler om hvordan kommuner omsetter data om egen prestasjon og potensial for bærekraftig utvikling i politikk, planer og økonomiske prioriteringer

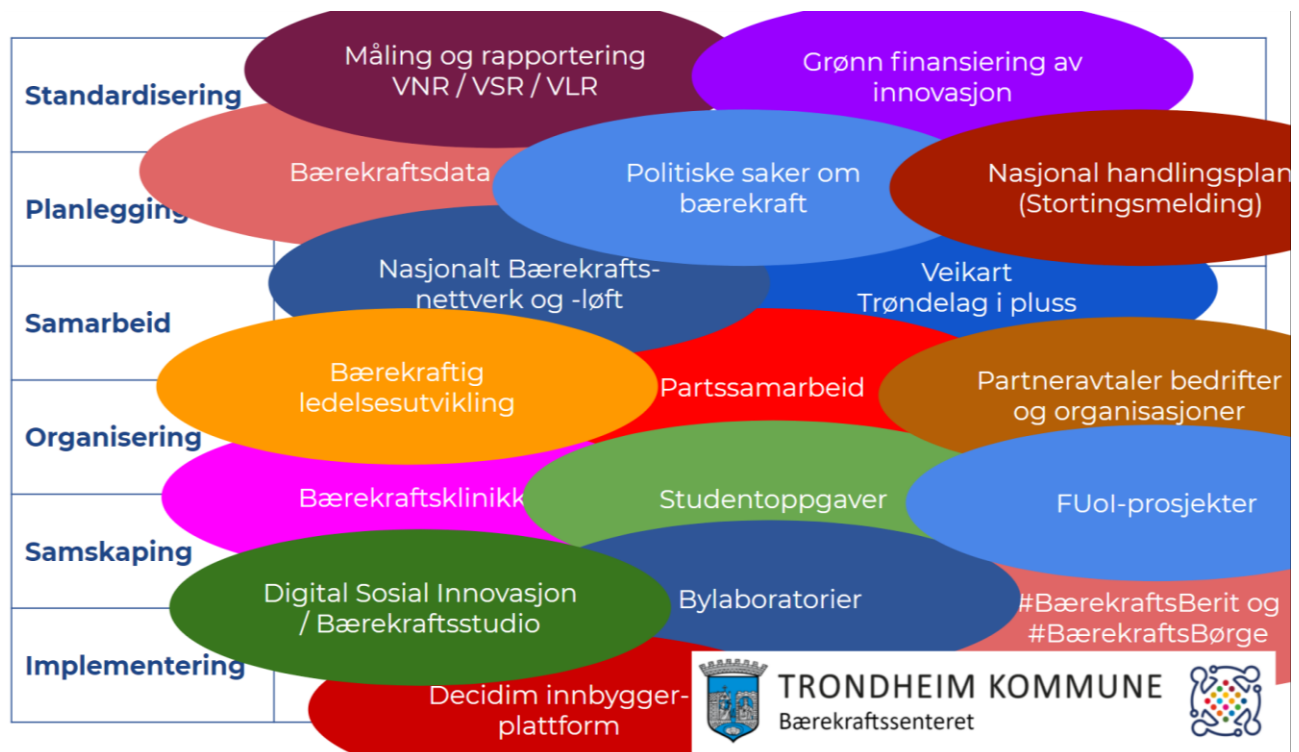
² Beskrivelse av nettverket finnes på sidene til KS:

<https://www.ks.no/fagomrader/samfunnsutvikling/barekraft/barekraftsnettverket/>

³ Rammeverket er utviklet gjennom EU-prosjektet Positive City Exchange for å gi økt bruk og utbredelse av bærekraftige løsninger og teknologier (<https://cityxchange.eu/>)

3. **Samarbeid** handler om hvordan kommuner utvikler og implementerer løsninger for bærekraftig utvikling sammen med andre (for eksempel offentlig anskaffelser og leverandørutvikling)
4. **Organisering** handler om ledelse og organisering av bærekraftsarbeidet, herunder modeller og systemer for ledelsesutvikling og ansattes medvirkning.
5. **Samskaping** handler om lokalt utviklingsarbeid, samspillet med innbyggerne og bruk av byen som levende laboratorium
6. **Implementering** handler om utvikling og gjennomføring av konkrete bærekraftsprosjekter knyttet til helse, oppvekst, klima, næring og byutvikling generelt.

Figuren under illustrerer, nedenfra og opp, hvordan praktisk innbyggerinvolvering og bylaboratorier henger sammen med utvikling av egen organisasjon gjennom for eksempel ledelsesutvikling, som igjen skjer innenfor rammen av nasjonale og internasjonale standarder, forventninger og forpliktelser.

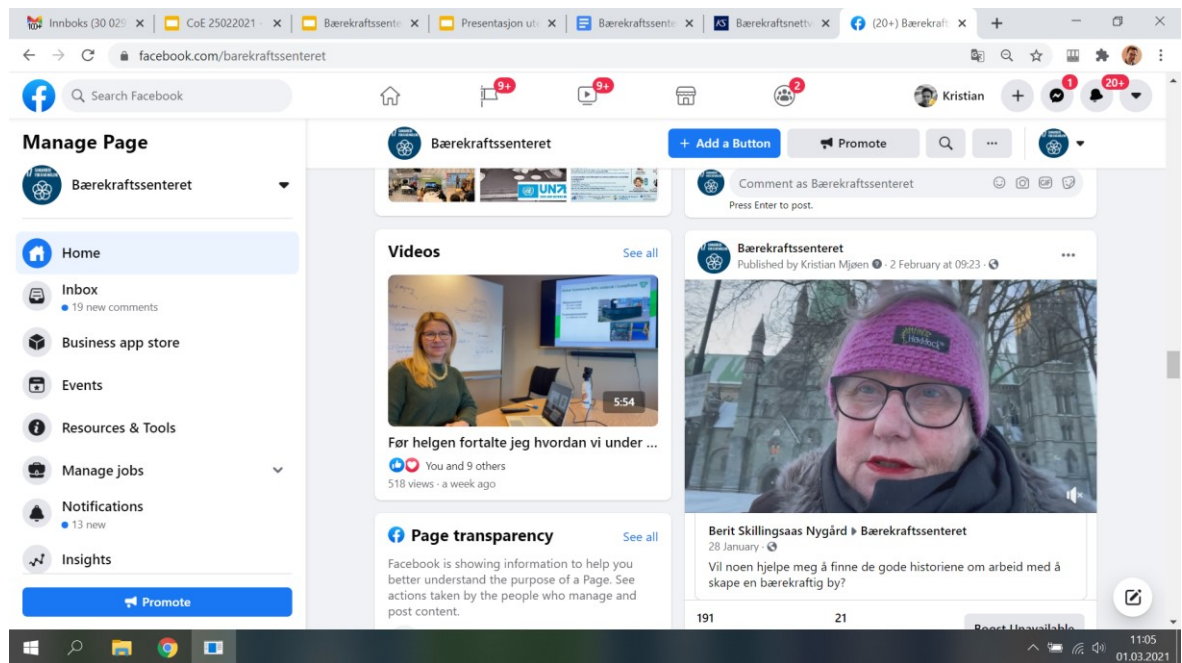

Figur: Bærekraftssenterets aktiviteter og bidrag satt inn i et rammeverk for bærekraftig omstilling av byer og lokalsamfunn. De nederste aktivitetene er de mest operative.

Under følger en ikke utfyllende liste av aktiviteter som pågår i regi av Bærekraftssenteret. Felles for alle aktiviteten er at de mobiliserer og involverer partnere både i og utenfor Trondheim kommunes organisasjon:

- **#Bærekraftsberit og #Bærekraftsbørge** (arbeidstittel) er en systematisk og praktisk bruk av sosiale medier for å koble sammen aktører og aktiviteter i byen. Dette gjør det mulig å nå flere innbyggere enn om man bare jobbet på fysiske arenaer.

Senterets har etablert et mobilt studio⁴ som gjør det mulig å produsere digitale sendinger der hensikten er å kombinere fysiske og virtuelle rom for medvirkning. Mens aktiviteten til #Bærekraftsberit har vekt på å samle og dele eksempler og historier utenfor Trondheim kommunes organisasjon, utvikler senteret i 2021 aktiviteten #Bærekraftsbørge for å samtale og dele gode ideer og eksempler fra egne ansatte / tillitsvalgte.

Bilde: Bærekraftssenteret samarbeider med blant andre biblioteket i arbeidet med å dele gode ideer og eksempler fra blant annet næringslivet i byen. Eksempelene deles i sosiale medier, blant annet Facebook med etiketten #BærekraftsBerit.

- **Decidim innbyggerplattform** er en digital plattform innbyggermedvirkning som bruker av en rekke byer i Norge og internasjonalt. Gjennom Decidim kan innbyggere både få informasjon om ting som skjer der de bor, foreslå aktiviteter og bidra til å utvikle andres ideer videre. Verkoynet har støtte for en rekke ulike aktiviteter, herunder støtte for deltagende budsjettering.
- **FUol-prosjekter** handler om samarbeid med forsknings- og utviklingsmiljøer. Blant senterets eksisterende samarbeid med forskere og studenter finnes for eksempel prosjekter knyttet til utvikling av bærekraftige matsystemer i Trøndelag⁵, sirkulær økonomi, folkehelse og energi, samt samarbeid som går på utvikling av metoder for innovasjon og verdiskaping. Eksempler på det siste er [Pådriv](#) (knyttet til Innovasjonsdistrikt Elgeseter), samt [Kommuneinkubator](#) og det regionale samarbeidet mellom Bygda 2.0 og Universitetskommunen 3.0, der begge er knyttet til regionalt FoU-samarbeid i Trøndelag. Listen er ikke utfyllende.

⁴ Studio for å gjennomføre digitale arrangement og podcasts

⁵ [Sluttrapport](#) (Urban Trigger Agency, 2020): Det by-regionale perspektivet - En universell metodikk for tallfesting av bærekraft i leveransesystemer for mat - med anvendelser for lokal prosjektutvikling.

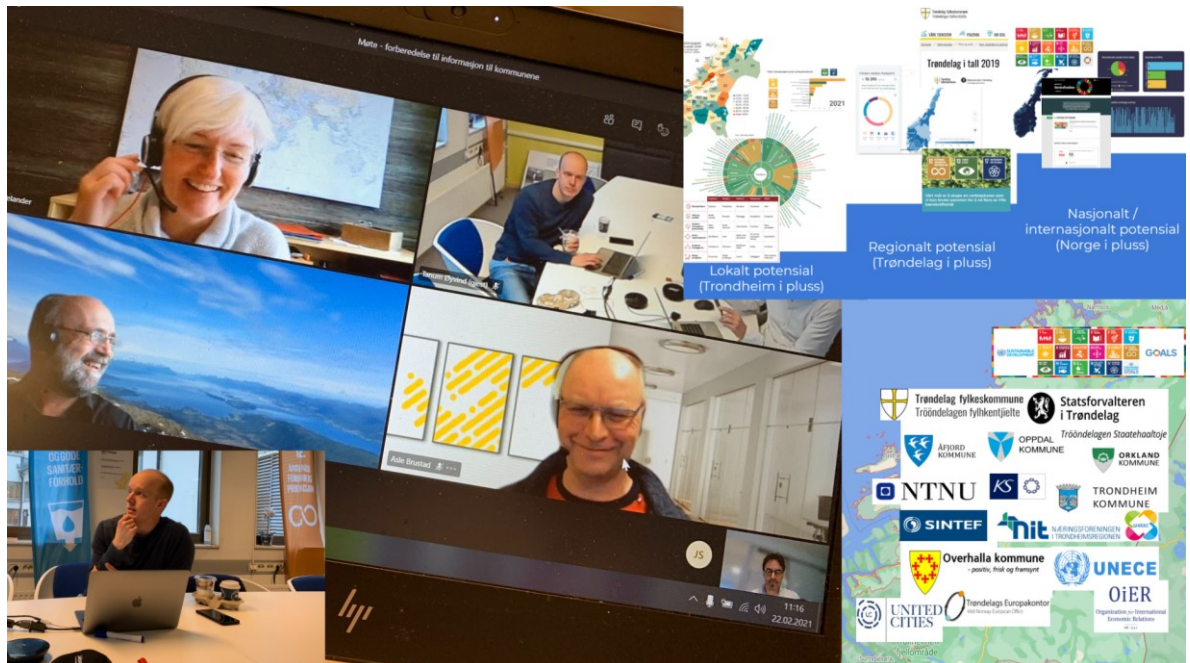
- **Bærekraftsklinikken** er utviklet med og av et 20-talls studenter som har praksis plass i Bærekraftssenteret. Studentene tilbyr representanter fra både kommunen og næringslivet et lavterskeltilbud der man kan komme og snakke med studentene om hva bærekraft og sirkulær økonomi betyr og hvordan det er mulig å justere forretningsmodeller og prioriteringer for å bidra til økt bærekraft.

Bilde: Inntrykk fra en studentdrevet bærekraftsklinikk i regi av Bærekraftssenteret. Klinikken gir kommune og næringsliv kunnskap og ideer, samtidig som studentene får trening i å anvende sin utdanning på relevante case. Deltakelse fra IKEA og ansatte i kommunen som jobber med bestilling av formålsbygg.

- **Veikart for Trøndelag i pluss** ([lenke til lanseringsvideo](#)) er et samarbeid mellom kommunen ved Bærekraftssenteret, fylkeskommunen og fylkesmannen der alle kommuner i Trøndelag for tilbud om å få dokumentert sitt potensial for bærekraftig utvikling. I tillegg for kommunene tilgang til opplæring og en verktøykasse for å oversette potensialet til aktiviteter og resultater. Arbeidet skjer i tett samarbeid med andre regioner, KS og FN. De første kommunene er allerede i gang (Orkland, Oppdal, Åfjord, Overhalla, i tillegg til Trondheim). Utviklingsarbeidet samordnes med aktiviteten i andre regioner (Nordland, Rogaland, Møre og Romsdal, Viken og Agder) innenfor rammen av det nasjonale Bærekraftsnettverket⁶.

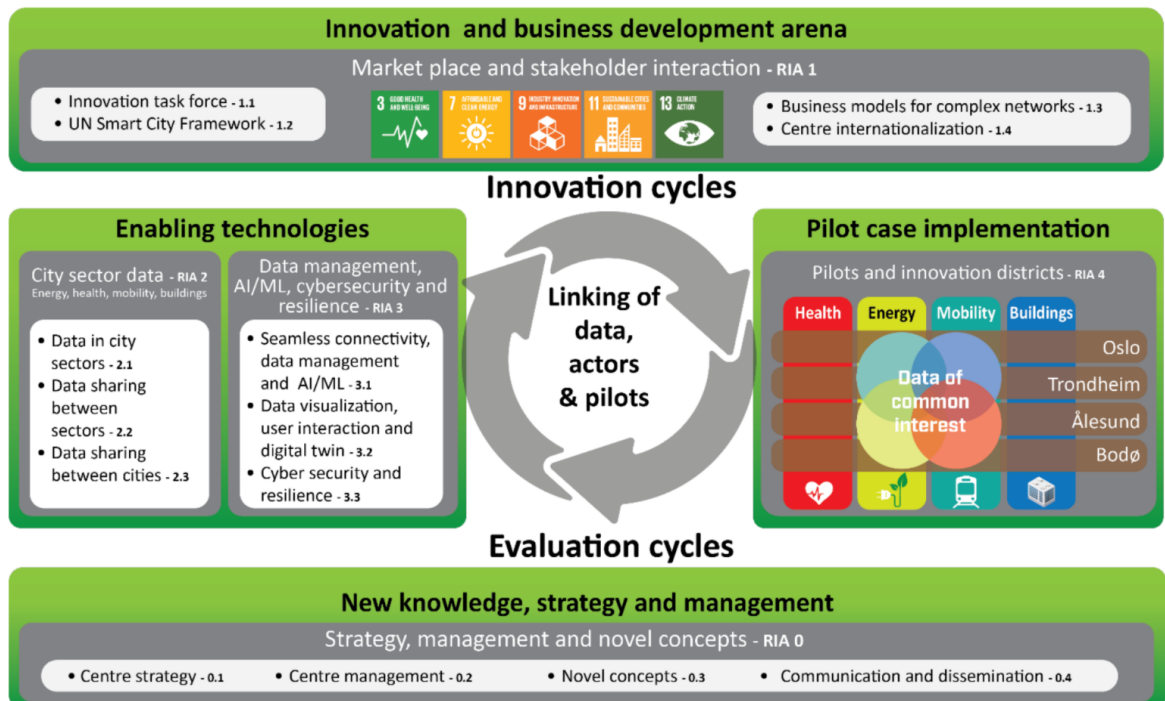
⁶ Nasjonalt nettverkssamarbeid mellom kommuner, fylker, KS og FN. Målet for Bærekraftsnettverket er å få fart på bærekraftig samfunnsomstilling og bidra til å oppnå FN sine bærekraftsmål innen 2030. Bærekraftsnettverket er en lærings- og samarbeidsarena for norske kommuner og fylkeskommuner, med mål om å samarbeide nasjonalt, og handle regionalt og lokalt.

Bilde: Samordning av aktivitet knyttet til Trøndelag i pluss mellom Bærekraftssenteret, Trøndelag fylkeskommune og Møre og Romsdal fylkeskommune. Gjennom å samordne datainnsamling sikres god sammenheng mellom nasjonale data, regionale data (Trøndelag i tall) og lokale data (Trondheim i tall).

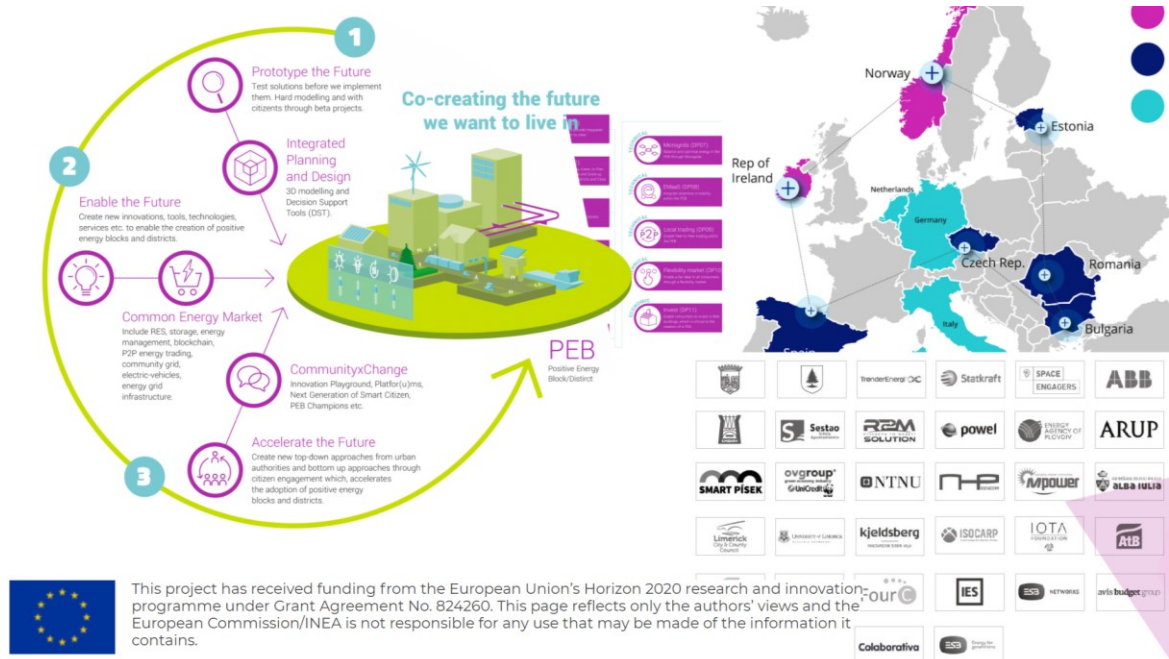
- **Bærekraftsdata** er en forutsetning for å verifisere hvor kommunen står og hvor potensialet er størst for bærekraftig verdiskaping. For å komme videre trenger kommunen og kommunens samarbeidspartnere data som kan belyse relevante og viktige handlingsalternativer. Senteret samarbeider med KS, nasjonale myndigheter og Statistisk sentralbyrå, i tillegg til FN, for å sikre at måling og evaluering lokalt henger sammen med det som skjer på nasjonalt og globalt nivå. Ut over å sikre et godt beslutningsgrunnlag er data viktig for å utvikle et velfungerende marked for bærekraftig løsninger der næringslivet kan innrette sine ressurser og innovasjon mot kommunenes behov. I tillegg er dataene av stor betydning for kunnskapsmiljøene i byen (SINTEF og NTNU) som er avhengig av data for å utvikle relevante forsknings- og utviklingsprosjekter, og studentoppgaver. Arbeidet med Bærekraftsdata skjer i tett samarbeid med Smartbyen Trondheim⁷, Trondheim i tall, og samordnes med arbeidet med handlings- og økonomiplanen til Trondheim kommune, og fylkeskommunens fagmiljø på data og analyse (Trøndelag i tall). Gjennom blant annet prosjektet DISC har Trondheim kommune og SINTEF utviklet metoder for å bruke data som ressurs i lokal verdiskaping. Som en del av arbeidet utvikles “digitale tvillinger” av Trondheim, som er nyttige for å visualisere og simulere muligheter for bærekraftig utvikling.

⁷ Smartbyen Trondheim er en aktivitet under kommunedirektøren der bruk av teknologi og tilgang til styringsdata er en hovedprioritet. Mer informasjon: <https://www.trondheim.kommune.no/barekraft>

Figur: konseptskisse utviklet av SINTEF for å illustrere hvordan data om kommunenes behov innen helse, energi, mobilitet og bygg kan brukes til å fremme innovasjon, nyskaping og nye arbeidsplasser i regionen.

- **Grønn finansiering av innovasjon** handler om å posisjonere kommunen i forhold til aktuelle og fremtidige virkemidler og finansieringsmekanismer. Bærekraftssenteret samarbeider med NTNU og SINTEF, i tillegg til andre forsknings- og utviklingspartnere om prosjektutvikling innenfor områder av strategisk betydning for kommunens utvikling: energi, utdanning, helse, mobilitet, næringsutvikling, mat, bygg osv. Utviklingen av prosjekter skjer i tett dialog med relevante kompetansemiljøer i Trondheim kommune og fremmer en prioritering og samordning der kommunedirektørens portefølje av bærekraftsprosjekter reflekterer ønsket politisk retning og relevans som mottaker av ekstern finansiering. Gjennom prosjekter som Plussbyen (eng. Positive City Exchange), får Trondheim kommune praktisk erfaring med å gjennomføre store og komplekse prosjekter. For å anvende og videreutvikle denne kompetansen har Bærekraftssenteret høsten 2020 samarbeidet med NTNU og andre europeiske partnere om en ny europeisk modell for finansiering av bærekraftsprosjekter som skal gjøre det lettere å utvikle større prosjekter og få disse finansiert (FS 343/20).

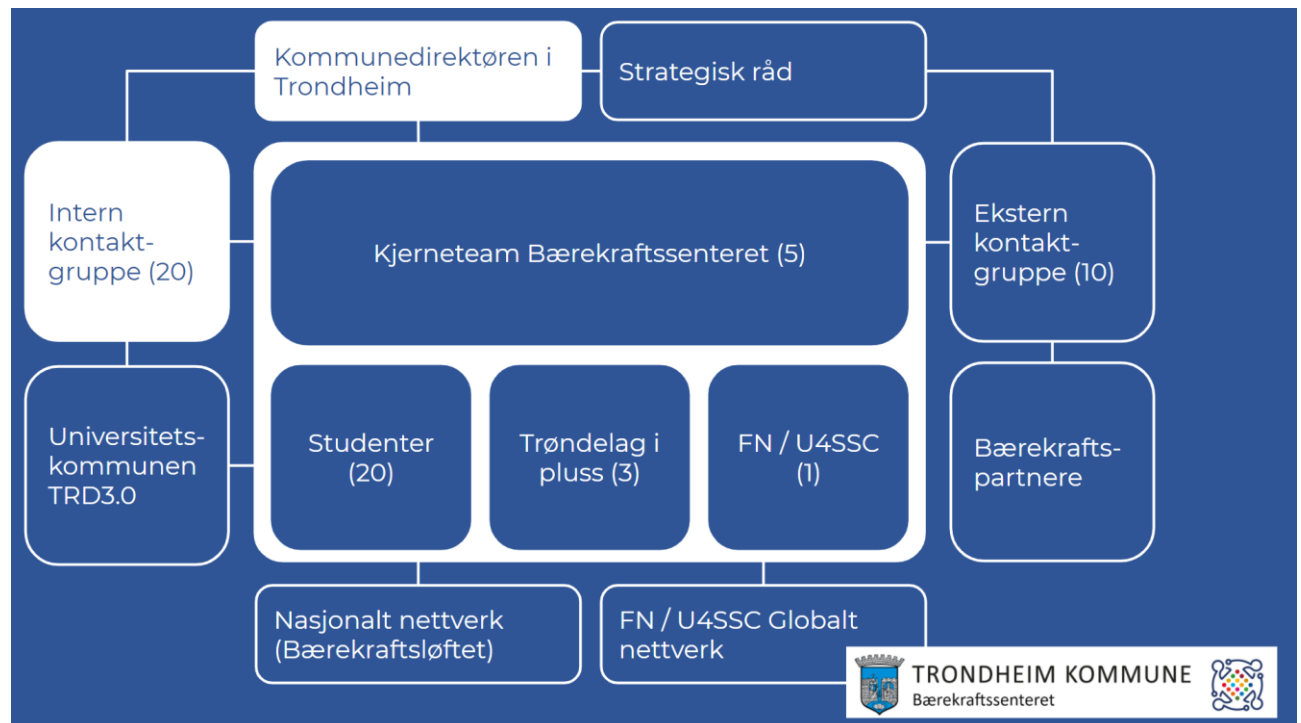
Figur: Data er en viktig forutsetning for løse samfunnsfloker, nå sammensatte mål og identifisere muligheter for grønn konkurransekraft. Prosjekter som "Plussbyen" er et viktig skritt på veien mot en klimanøytral by. Uten et felles datagrunnlag er det krevende å bringe relevante partnere sammen på tvers av sektorer.

- Bærekraftig ledelsesutvikling handler om å sette ledere og nøkkelpersoner / tillitsvalgte i stand til å oversette bærekraftsmålene i praktiske konsekvenser for eget tjenesteområde. Sammenstillingen av et helhetlig konsept for Bærekraftig ledelsesutviklingen skjer i tett dialog med nasjonale samarbeidspartnere, og ideer til et fremtidig program testes på utvalgte enheter/områder i Trondheim kommune (Trondheim Eiendom, Enhet for kommunikasjon administrasjon og innbyggerdialog, Arbeidsmiljøenheten, Barnehage og BFT osv.) for å sikre relevans og nytte på operativt nivå. Se mer under avsnittet "Ansattes medvirkning i kommunens bærekraftsarbeid". Opplæring og veiledning av bærekraftskoordinatorer for hvert direktørområde er også en viktig del av ledelsesutviklingen og gjøres som ledd i arbeidet med handlings- og økonomiplanen.

Trondheim kommune har, sammen med sine partnere i regionen, tilgang på kompetanse og virkemidler som overgår det de fleste andre kommuner i Norge disponerer. Erfaringer fra utviklingen av Trondheim kommune som Universitetskommunen 3.0 har samtidig lært oss at kommunen, til tross for høy kompetanse og høyt aktivitetsnivå, får mer ut av ressursene når arbeidet er godt koordinert og og satt inn i en ramme som er bredere enn det man har mulighet til innenfor et enkelt tjenesteområde. Bærekraftssenteret erstatter med andre ord ikke tunge og spisse kompetansemiljøer innen klima, natur, helse, utdanning osv., men bidrar til å se politiske mål, aktører, aktiviteter og ressurser i sammenheng.

Ressursene og spisskompetansen som trengs til bærekraftig utvikling og verdiskaping ligger hovedsakelig innenfor de ulike tjenesteområdene, samt hos partnere i akademia, næringslivet og øvrig offentlig sektor. Der et mer spisset fagmiljø vil ha mulighet til å gå i

dybden på enkeltområder som helse, utdanning, klima osv., jobber senteret med bredden i bærekraftsmålene, og blir dermed i en brobygger mellom fagmiljøer innenfor og utenfor kommuneadministrasjonen.

Figur: Organisering av bærekraftssenteret. Kjerneteamet består i hovedsak av ansatte i Kommunedirektørens fagstab som bidrar i deler av sin stilling. Senteret rapporterer til kommunedirektøren, og jobber sammen med og gjennom fagmiljøer internt i kommunen (intern kontaktgruppe) og i næringslivet / akademia / offentlig sektor (ekstern kontaktgruppe). På denne måten er det mulig å ha et høyt aktivitetsnivå med moderat ressursbruk.

Samarbeidet med FN

Trondheim kommune ble i 2019 formelt anerkjent av FNs økonomiske kommisjon for Europa som et "Geneva UN Charter Centre of Excellence". Samarbeidet medfører at Trondheim, som bærekraftssenter, bidrar til FNs arbeid med å realisere medlemslandenes ambisjoner om bærekraftige byer og lokalsamfunn⁸. Bærekraftssenteret forvalter denne samarbeidsavtalen, som har en varighet på 2 år, med mulighet for forlengelse. Avtalen med FN medfører ingen økonomiske forpliktelser for Trondheim, men gir Trondheim kommune og kommunens samarbeidspartnere tilgang til FNs globale kompetansemiljøer, samtidig som FNs arenaer representerer en viktig mulighet for å synliggjøre gode eksempler fra egen region.

Ansattes medvirkning i kommunens bærekraftsarbeid

Formannskapet har understreket betydningen av ansattes medvirkning, blant annet i forbindelse med behandlingen av sak [20/36450](#) «Den bærekraftige kommunen».

⁸ Ordningen med sentre er knyttet til et FN-charter på bærekraftige byer og lokalsamfunn (eng. [Geneva UN Charter on Sustainable Housing](#))

Bærekraftssenteret har som en av tre hovedinnsatsområder å bidra til opplysning og opplæring blant kommunens ansatte / ledere. Dette skjer blant annet ved deling av eksempler og kunnskap gjennom digitale plattformer, samt gjennom en målrettet innsats innen bærekraftig ledelsesutvikling der ledere, nøkkelpersoner og tillitsvalgte får tilbud både om verktøy for selvevaluering av enhetens bærekraft, samt tilgang til et utviklingsprogram. Ledelsesutviklingen samordnes med relevante fagmiljer i KS, som også bidrar med delfinansiering av utviklingsaktiviteten.

Bidraget fra Bærekraftssenteret til ansattes medvirkning i bærekraftsarbeidet skjer som en integrert del av kommunedirektørens generelle system for helhetlig virksomhetsstyring og gjennom styringsdialogen, og foregår innenfor rammen av det lov- og avtaleverk som regulerer medvirkning i utvikling- og omstillingsarbeid og partssamarbeidet. Herunder kommunens arbeidsgiverpolitiske plattform ([PS 0022/16](#)) og ledelsesplattform ([PS 0030/17](#)), og kommunens politikk for innbyggerinvolvering ([PS 0046/19](#)). Et eksempel på dette er styringsdialogen som brukes som ledd i arbeidet med å implementere bærekraftsmålene og tilhørende indikatorer i arbeidet med handlings- og økonomiplanen. I dette arbeidet er det blant annet opprettet en egen gruppe med bærekraftskoordinatorer for hvert direktørområde som får veiledning og opplæring i bærekraftsarbeidet, som ledd i å operasjonalisere dette på sitt område.

Mye av det arbeidet kommunen allerede gjør bidrar til ett eller flere av FN bærekraftsmålene. For ledere og ansatte er det viktig å få en avklaring av hva som allerede er godt nok, og hvor kommunen har sine største utviklingsmuligheter. Ett av de områdene hvor bærekraftsmålene og kommunens system for helhetlig virksomhetsstyring og kompetanseutvikling møtes vil være innen *sirkulær økonomi* og planlegging for sirkulære samfunn. Overgangen til et sirkulært samfunn handler om å bevege seg bort fra en praksis der naturressurser utvinnes, brukes og kastes, og over til en samfunnsmodell preget av ombruk, gjenbruk og deling. Det er forventet en ny nasjonal strategi for sirkularitet våren 2021, og det finnes allerede viktige kilder til finansiering både FoU-prosjekter på EU-nivå og nasjonalt. Utvikling og deling av et kunnskapsgrunnlag innen sirkularitet vil derfor være en viktig jobb for Bærekraftssenteret i 2021. Dette kunnskapsgrunnlaget vil i tillegg til opplæring også være et nyttig utgangspunkt for en fremtidig og mer helhetlig politikk for et sirkulært Trondheim.

Et annet eksempel på arbeid med å bidra til å operasjonalisere bærekraftsmålene, er arbeidet med å utvikle en nasjonal veileder for klimabudsjettering⁹. Dette er arbeidet har vært ledet av Oslo kommune, Trondheim kommune og Hamar kommune. Dette er arbeidet har vært ledet av Oslo kommune, Trondheim kommune og Hamar kommune. Klimabudsjett som styringsverktøy er et konkret eksempel på hvordan arbeidet med bærekraftsmålene, politiske vedtatte klima- og energimål operasjonaliseres gjennom strategier, tiltak, kost/ nyttevurderinger og indikatorer.

⁹ <https://www.ks.no/fagomrader/samfunnsutvikling/klima/veileder-for-klimabudsjett/>

Konsekvenser for arbeidsmiljøet

Saken beskriver hvordan ansatte involveres i bærekraftsarbeidet innenfor rammen av lov- og avtaleverket, kommunens arbeidsgiverpolitiske plattform, ledelsesplattform, samt politikk for innbyggerinvolvering.

Konsekvenser for klima og det ytre miljø

Saken har ingen direkte konsekvenser for det ytre miljø, men peker på hvordan Trondheim kommune kan oppnå en mer helhetlig og integrert tilnærming til bærekraftig utvikling, herunder bærekraftsmål 4 om rent vann, 13 om klima, 14 om livet i vann og 15 om livet på land.

Økonomiske konsekvenser

Aktiviteten i bærekraftssenteret som er beskrevet i denne saken gjennomføres innenfor rammen på 2.5 millioner som er tildelt gjennom budsjett 2021. Bærekraftssenteret består i all hovedsak av ansatte i kommunedirektørens fagstab som bidrar med deler av sin arbeidstid og fordeler seg med tre omtrent like store deler knyttet til senterets tre hovedaktiviteter:

- Lederstøtte og virksomhetsstyring (ledelsesutvikling, virksomhetsstyring og rapportering)
- Informasjon om opplæring rettet mot ansatte og innbyggere (kompetanseprogram, deling av beste praksis, tilrettelegging av arenaer for samskaping med innbyggere og næringsliv)
- Samarbeid og partnerskap med næringsliv og academia (FoU-samarbeid innen folkehelse, utbygging, arealplanlegging, mobilitet osv.)

Alle tre aktiviteter er viktige fordi de både mobiliserer kompetansen til egne ansatte og ressursene som ligger i næringslivet og hos regionens FoU-miljøer. Summen av senterets bidrag til bærekraftig utvikling av Trondheim er derfor langt mer omfattende enn senterets budsjett skulle tilsi.

Kommunedirektørens vurdering og anbefaling

Formannskapet sluttet seg i desember 2019 til kommunedirektørens forslag om å etablere et bærekraftssenter og bystyret er opptatt av at Bærekraftssenteret, som fikk et eget budsjett for 2021, er godt forankret i organisasjonen, gir konkrete resultater for byens innbyggere og er politisk styrt.

For å nå bærekraftsmålene trengs en samordnet innsats som drar veksler på kompetanse og ressurser fra alle kommunens tjenesteområder, samt hos eksterne samarbeidspartnere. En viktig oppgave for Bærekraftssenteret vil derfor være knyttet til bærekraftsmål 17 om partnerskap for målene, og indirekte mål 8 om anstendig arbeid og økonomisk vekst. Senteret vil bidra til dette ved å prioritere innsats innen tre områder:

- Rådgivning og praktisk støtte til kommunedirektøren og kommunedirektørens ledergruppe.

- Opplysnings- og opplæringsarbeid rettet både mot byens innbyggere og ansatte i kommunen.
- Nettverkssamarbeid med offentlig og private aktører med særlig vekt på samarbeid for å nå bærekraftsmålene i Trøndelag.

En viktig forutsetning for å lykkes er samarbeidet med FN, nasjonale myndigheter, KS og sentrale kunnskapsmiljøer i regionen for å sikre sammenheng mellom forvaltningsnivåer og aktiviteter.

Bærekraftssenteret rapporterer direkte til kommunedirektøren, og kan derfor operere mer uavhengig av kommunale siloer (virksomhets- og tjenesteområder). Dette er viktig når strategisk ledelse skal optimalisere innsatsen på tvers av sektorer. Der et mer spisset fagmiljø vil ha mulighet til å gå i dybden på enkeltområder som helse, utdanning, klima osv., jobber senteret med bredden i bærekraftsmålene, og blir dermed i en brobygger mellom fagmiljøer innenfor og utenfor kommuneadministrasjonen.

For å sikre god politisk styring med helhet og retning i bærekraftsarbeidet vil Bærekraftssenteret bistå strategisk ledelse med rapportering på fremdrift og resultater. Kommunedirektøren har tidligere ([PS 0164/20](#)) foreslått at formannskapet trer sammen som kommunens *bærekraftsråd* for nettopp å se ulike mål og innsatser i sammenheng og sikre god politisk styring av arbeidet. Som del av dette arbeidet vil etablerte rapportinger i kommunen, for eksempel økonomirapporter og årsrapport, sees i sammenheng med rapporteringen på bærekraft.

I likhet med annet utviklingsarbeid som berører ansattes kunnskapsbehov og oppgavedeling vil også arbeidet med bærekraftsmålene skje innenfor gjeldende lov- og avtaleverk, og kommunens arbeidsgiverpolitiske plattform. Mye vil ikke endre seg som en følge av bærekraftsmålene, samtidig som nye nasjonale strategier og virkemidler gjør det interessant for kommunen å posisjonere seg for å oppnå muligheter som kommer. Dette vil blant annet gjelde kommunens forhold til sirkulær økonomi og utvikling av Trondheimssamfunnet i en mer sirkulær retning. Bærekraftssenteret vil derfor prioritere utvikling av partnerskap og felles kunnskapsgrunnlag innen sirkularitet, til bruk i opplæring, ledelsesutvikling og prosjektutvikling. Dette grunnlaget vil også være nyttig når kommunen eventuelt skal utvikle en politikk for sirkularitet.

Data, i form av “digitale tvillinger” som kan fortelle politikere, innbygger, planleggere og næringslivet om potensial og modenhet, er en viktig del av bærekraftsarbeidet. For å sikre tilgang til relevante data, som både svarer på lokale planbehov og nasjonale / internasjonale standarder, er det viktig med en tett kobling mellom Bærekraftssenteret og kommunedirektørens arbeid med *smartby*. Denne koblingen vil blant annet skje gjennom samarbeid om åpne dataplattformer der bærekraftsdata deles, samt gjennom en mal for rapportering på Trondheim bærekraftsarbeid.

Ved å utvikle en god bærekraftsrapport vil Trondheim også ha mulighet for å løfte frem gode eksempler og resultater for egne innbyggere, og for et nasjonalt og internasjonalt publikum. Ikke minst gjør samarbeidet med FN og FNs system for deling av lokale resultater

TRONDHEIM KOMMUNE

(eng. Voluntary Local Reviews) at Trondheim kan sette seg selv på kartet og dermed legge grunnlaget for fremtidige samarbeid og fremtidige resultater.

Kommunedirektøren i Trondheim, 08.03.2021

Morten Wolden
kommunedirektør

Kristian Mjøen/Silja Rønningsen/
Øyvind Tanum/Hans Petter Wollebæk/
Linn Hege Aune/Berit Skillingsaas Nygård
rådgivere

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift